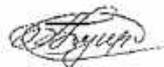

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Валентина КУПРІЯНОВА

(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

«29» серпня 2025 р.

СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Товарознавство в аерокосмічній галузі та
машинобудуванні
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: **07 Управління та адміністрування**
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальності: **076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**
(код і найменування спеціальності)

Освітні програми: **Експертиза товарів та послуг**
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025

Харків – 2025 р.

Розробник:
доцент кафедри «Економіки та публічного управління»,

канд. техн. наук доцент
(посада, науковий ступінь та вчене звання.)

Микола ФЕДОРЕНКО
прізвище та ім'я

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (№ 601)

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2025 р.

Завідувач кафедри 601
д.н. з держ. упр., проф.

(науковий ступінь та вчене звання)
прізвище)

(підпис)

В.Г. Ковальчук
(ініціали та

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування від факультету № 6

(підпис)

Ярослава ЧЕРНА
(м'я та прізвище)

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПІБ: Федоренко Микола Михайлович

Посада: доцент кафедри економіки та публічного управління (601)

Науковий ступінь: кандидат технічних наук

Вчене звання: доцент

Перелік дисциплін, які викладає:

Менеджмент; Операційний менеджмент; Менеджмент підприємницької діяльності; Поведінка споживача; Логістика; Логістичний менеджмент; Маркетинг; Основи економіки бізнесу; Технічне регулювання; Товарознавство, непродовольчі товари, Товарознавство в аерокосмічній галузі та машинобудуванні, Техніко-економічне оцінювання виробництва.

Напрями наукових досліджень: проблеми підготовки професійних кадрів з логістики в умовах глобального конкурентного середовища.

Контактна інформація: e-mail: m.fedorenko@khai.edu,
тел. +38067-734-7004

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна, дистанційна, заочна
Семестр	8
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна:</u> 3,5 кредитів ЄКТС / 105 годин (36 аудиторних, з яких: лекції – 24, практичні – 12; СРЗ – 69). <u>заочна:</u> 3,5 кредитів ЄКТС / 105 годин (8 аудиторних, з яких: лекції – 6, практичні – 2; СРЗ – 97)
Види навчальної діяльності	лекції, практичні роботи, самостійна робота здобувача.
Види контролю	модульний контроль, семестровий контроль - залік,
Пререквізити	Логістика, міжнародний ринок товарів та послуг, Товарознавство (Непродовольчі товари), Технічне регулювання

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці у галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання і творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Завдання

Забезпечити безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного і достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

- здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність працювати в команді;
- здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;
- здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності;
- здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;
- здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю

забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави;

- вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності;

- вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів;

- знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

4. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. «Натуральні і споживчі властивості товарів машинобудування та їх якість»

Тема 1. Натуральні та споживні властивості товарів машинобудування

У темі розглянуті вимоги до товарів, як сукупність якісних і кількісних характеристик товару, які відображають уявлення його споживачів про необхідну цінність товару у випадку використання його за призначенням у встановлених умовах обігу та споживання. Дана характеристика специфічних вимог до товару.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання.

Тема 2. Класифікація та асортимент товарів

У темі розглянуто послідовний розподіл великої кількості об'єктів на окремі класи, групи та інші підрозділи й угруповання за найбільш загальними для кожного рівня ознаками. Без обґрунтованої класифікації неможливий розвиток науки товарознавства і торгової практики. Класифікація необхідна для впровадження автоматизованої обробки інформації про продукцію в різних сферах діяльності, для вивчення споживчих властивостей і якості товарів, обліку та планування товарообігу, розробки каталогів товарів, вдосконалення системи стандартизації та сертифікації товарів.

Практична робота: проведення семінарського заняття по указаним темам: 1. Сутність поняття «вимоги до товарів». 2. Класифікація натуральних властивостей товарів. 3. Споживні властивості товарів, та їх групи. 4. Характеристика

функціональних властивостей товарів машинобудування. 5. Основні види безпеки товарів. 6. Основні класифікаційні ознаки продукції. 7. Сутність ієрархічного методу класифікації товарів, які його переваги та недоліки. 8. Сутність понять «асортимент товарів» та «товарна номенклатура». 9. Характеристика виробничому і торговельному видам асортименту товарів. 10. Сутність основних напрямків формування асортименту товарів машинобудування.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання.

Тема 3. Кодування товарів машинобудування.

Необхідність в кодуванні товарів та інших об'єктів існувала давно, але особливо зросла значущість кодування в останні десятиріччя у зв'язку з впровадженням електронно-обчислювальної техніки, тому що кодування полегшує обробку техніко-економічної інформації, підвищує ефективність функціонування АСУ.

Присвоєння кодів об'єктам кодування повинно відбуватися на основі певних правил і методів.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання.

Тема 4. Якість товару та розвиток економіки.

У темі розглянуто *якість товару*, як сукупність характеристик товару, які визначають ступінь його здатності задовольняти встановлені і передбачені потреби для виробництва. *Встановлені потреби* зафіксовані у правових нормах, стандартах, замовленнях, угодах, технічних умовах поставок та інших документах. *Передбачувані потреби* – це ті очікування, які споживач зазвичай не формує конкретно, але відносить до стійких побажань; до них можна віднести, наприклад, відповідність продукту моді, звичкам споживачів, національним або культурним особливостям споживання тощо.

Практична робота: проведення семінарського заняття по указаним темам: 1. Структура коду та їх елементи. 2. Сутність реєстраційного методу кодування товарів. 3. Класифікаційний метод кодування товарів, назвіть переваги та недоліки. 4. Класифікатор, на які категорії він поділяється, їх характеристики. 5. Сутність, призначення та структура Державного класифікатора продукції та послуг. 6. Штрихове кодування товарів. 7. Організація Асоціація «ДжіЕс1 Україна» та її призначення. 8. Сутність поняття «якість товару». 9. Показники якості та їх ознаки. 10. методи оцінки якості товарів. 11. Характеристика органолептичному методу визначення якості товару. 12. Сутність інструментального методу визначення якості товару. 13. Види дефектів товару.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульної контрольної роботи.

Звіт по модулю 1. Зарахування оцінки по підготовленим рефератам та відповідей не тест.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. «Основи товарознавчої експертизи товарів машинобудування».

Тема 5. Стандартизація товарів аерокосмічної галузі.

У темі розглядається стандартизацію товарів аерокосмічної галузі, як поєднання науки, техніки і виробництва, що сприяє забезпеченню єдиної технічної політики в різних галузях економіки, технічному переозброєнню виробництва, широкому впровадженню сучасної техніки та процесів, механізації й автоматизації виробничих процесів, підвищенню якості товарів.

Зокрема ця діяльність складається з процесів розроблення, видання та застосування стандартів. Стандартизація встановлює єдині, найбільш раціональні для економіки норми, параметри, розміри продукції (процесів, робіт, послуг), вимоги до якості та технології виготовлення, методи контролю та випробувань.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання.

Тема 6. Сертифікація та оцінка відповідності.

Застосування сертифікації створює передумови для успішного розв'язання низки важливих соціальних й економічних проблем і завдань, особливо в аерокосмічній галузі і машинобудуванні . Це – підтвердження безпеки товару або послуги для здоров'я та життя людини, її майна і навколишнього природного середовища.

Декларація відповідності являє собою документ встановленої форми, який містить посвідчення відповідності продукції, що виготовляється, або відповідність імпортованої продукції вимогам технічних регламентів і пов'язаних з ними стандартів.

Практична робота: проведення семінарського заняття по указаним темам: 1. Стандартизація. Об'єкти та суб'єкти стандартизації. 2. З'язок між поняттям «якість продукції» та «стандартизація».3. Принципи здійснення стандартизації. 4. державні та міжнародні стандарти. 5. Сутність державних стандартів України (ДСТУ) та галузевих стандартів України (ГСТУ). 6. Сутність поняття «сертифікація». 7.Види сертифікації залежно від галузі її здійснення. 8. Реформування системи сертифікації на

сучасному етапі розвитку економіки. 9. Нормативно-правові акти, що визначають правові та організаційні засади здійснення сертифікації та оцінки відповідності. 10. Характеристика понять «сертифікат відповідності» та «декларація відповідності», яка між ними відмінність. 11. Сутність функційного підходу до оцінювання відповідності.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання.*

Тема 7. Інформація про товар для машинобудування

Насиченість ринку товарами, постійне розширення та поглиблення асортименту – це одне з досягнень ринкових відносин. Але поряд з цим споживачеві буває важко розібратися у великій кількості товарів, зробити правильний вибір, не маючи повної і достовірної інформації про товар.

Інформаційні процеси в товарознавстві – це широке поняття, що включає в себе процеси збирання й передавання, накопичення й зберігання, пошуку та видання даних про товар.

Інформація про товар – це подані в документальній або образній формі відомості про товар, місце і час його виготовлення, ціну, правила поводження з ним та догляду за ним, харчову цінність, терміни придатності та назву виробника.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання.*

Тема 8. Основи експертизи товарів.

У темі розглянуті *основні завдання товарознавчої експертизи, якими є:*

- визначення вартості товарної продукції;
- визначення належності товарів до класифікаційних категорій, які прийняті у виробничо-торговельній сфері;
- визначення характеристик об'єктів дослідження відповідно до вимог Українського класифікатора товарів зовнішньої економічної діяльності;
- визначення змін показників якості товарної продукції;
- установлення способу виробництва товарної продукції: промисловий чи саморобний, підприємства виробника, країни-виробника;
- визначення відповідності упакування і транспортування, умов і термінів зберігання товарної продукції до вимог чинних правил.

Практична робота: *проведення семінарського заняття по указаним темам:* 1. Характеристика основних видів та форми інформації про товар. 2. Сутність маркування товарів, основні функції маркування. 3. Основні носії виробничого маркування. 4. Характеристика та сутність на види товарних знаків. 5. Правила сертифікації продукції машинобудування у Європейському Союзі. 6. мета та завдання експертизи товарів. 7. Встановлення відповідності характеристик, які зазначені в

інформації про продукцію.8. Етапами підготовки до проведення експертизи. 9. Процес надання послуги з експертизи.

Самостійна робота здобувача освіти: *опрацювання матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, творчі завдання, підготовка до модульної контрольної роботи.*

Звіт по модулю 2. Зарахування оцінки по підготовленим рефератам та відповідей не тест.

5. Індивідуальні завдання

В рамках дисципліни не передбачені.

6. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни застосовуються такі методи навчання, як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- семінари-дискусії, семінари-практикуми, семінари - розгорнуті бесіди;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- моделюючі вправи, розв'язування творчих завдань;
- роботу в Інтернеті, бібліотеці;
- складання схем, таблиць, графіків тощо;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до

власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

Тренінги, Рольові ігри (елементи) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль ((залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

8.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	4	0...4
Виконання та захист рефератів по темах на семінарських заняття	0...15	2	0...30
Модульний контроль. Тест	0...16	1	0...16
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	4	0...4
Виконання та захист рефератів по темах на семінарських заняття	0...15	2	0...30
Модульний контроль. Тест	0...16	1	0...16
Всього за семестр			0...100

8.2. Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Норми академічної етики і політика курсу

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Кодексом етичної поведінки», «Кодексом академічної доброчесності» ХАІ та виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Виявлення ознак академічної недоброчесності регламентуються Статутом ХАІ, «Кодексом академічної доброчесності», Положенням «Про академічну доброчесність» та ін. нормативними та законодавчими документами.

Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, куратором групи, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома керівництва університету, студентського самоврядування / омбудсмена.

Вирішення конфліктних ситуації, що виникають, регламентуються Положенням «Про комісію з академічної доброчесності» та ін. нормативними та законодавчими документами.

Процедура відпрацювання пропущених занять (знаходження на лікарняному, мобільність та ін.), невиконаних завдань тощо можлива на консультаціях згідно графіка викладача або на додаткових заняттях.

Нормативно-правове забезпечення норм академічної етики, політики курсу та впровадження принципів академічної доброчесності ХАІ розміщено на сайті: <https://education.khai.edu/normative/>

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

- <http://library.khai.edu/catalog>
- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/enrol/index.php?id=6823>

11. Рекомендована література

Базова

1. Тарельник В.Б., Коноплянченко Є.В., Зубко В.М. Галузеве машинобудування. Підручник. Київ : Олді+, 2023. – 428с.
2. Мельник Т.Ю. Товарознавство : підручник (для студентів економічних спеціальностей) [Електронне видання] / Т. Ю. Мельник. – Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. – 364 с. ISBN 978-966-683-549-2
3. Бирта Г., Бургу Ю. Товарознавство сировини, матеріалів та

засобів виробництва. Навч. посібник. Київ : Центр наукової літератури, 2019. – 370 с.

4. Кириченко Л. С, Самойленко А. А. Стандартизація і сертифікація товарів та послуг: Підручник / Л. С. Кириченко, А. А. Самойленко. — Х.: Вид-во «Ранок», 2018. — 240 с.

5. Товарознавство [Текст] : підручник / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019 . - ISBN 978-966-629-891-4.

6. Зрезарцев М. Товарознавство сировини та матеріалів. Навч. посібник. Львів : ЦУЛ, 2018. – 404 с.

7. Оснач О.Ф. Товарознавство: Навч. посіб.-К.:ТОВ “Центр учбової літератури”, 2014.-203с.

Допоміжна

1. Топольник В.Г. Метрологія, стандартизація, сертифікація і управління якістю : навч. посіб. : Укр. мор. ін-т . – Севастополь : [УМП], 2010 . – 179 с.

2. Салухіна Н. Г., Язвінська О. М. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2019. – 336 с.

3. Товарознавство та комерційна діяльність: Підручник / В. Л. Дикань, А. О. Каграманян, Н. Є. Каличева та ін.; за ред. В. Л. Диканя. – Харків: УкрДУЗТ, 2018. – 362 с..

4. Товарознавство. Методичні рекомендації і завдання для вивчення дисципліни / Л.Д. Запирченко, А.А. Немненко. Кропивницький, ЦНТУ, 2024. 70 с.